

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA CIVILNO PRAVO

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: (01) 369 5342
F: (01)369 5783
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Urad Vlade RS za komuniciranje
gp.ukom@gov.si

Številka: 091-16/2017/4
Datum: 10. 8. 2018

ZADEVA: ZIZ (predlagam.vladi.si) – predlog 5984-224 – spremembe ZIZ za večjo odgovornost dolžnikov

ZVEZA: Vaš dopis, št. 092-224/2014/2 z dne 21. 2. 2017, in št. 092-224/2014/3 z dne 15. 11. 2017

Ministrstvu za pravosodje ste posredovali predlog državljana za spremembo Zakona o izvršbi in zavarovanju, ki se nanaša na omejitev izvršbe. Državljan meni, da je nesprejemljivo, da sme po veljavni ureditvi upnik poseči na dolžnikove dohodke le do višine zajamčene plače, kar pomeni, da imajo dolžniki pravico do višje socialne varnosti kot pa brezposelni upniki, ki imajo zajamčeno le pravico do preživetja v višini denarne socialne pomoči. Državljan predlaga spremembo zakona tako, da bi se v primerih, ko je upnik brezposelna oseba brez lastnih prihodkov, smelo dolžniku z izvršbo poseči na osebne prejemke do višine socialne pomoči in ne le do višine minimalne plače.

Ministrstvo za pravosodje v zvezi s tem pojasnjuje, da v primeru neizpolnitve obveznosti sodišče zagotavlja sodno varstvo civilnih pravic v pravnem postopku, vendar pa se z izdajo sodne odločbe sodno varstvo še ne izčrpa. Kadar dolžnik ne izpolni tistega, kar mu je naloženo s sodno odločbo, jo je treba prisilno izvršiti. Namen izvršilnega postopka je, da se zagotovi dokončna uresničitev upnikove ustavne pravice do sodnega varstva.¹ Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ)² ureja pravila postopka, po katerem sodišča opravljajo prisilno izvršitev terjatev (1. člen).

Čeprav je cilj izvršilnega postopka učinkovita realizacija upnikove terjatve, tega cilja vendarle ni mogoče doseči za vsako ceno in na kakršenkoli način. Ustava Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ustava RS) v 2. členu določa, da je Republika Slovenija pravna in socialna država. Država mora v okviru uresničevanja ustavnega načela socialne države vsakomur zagotavljati možnost za dostojno življenje. To pa najprej pomeni zagotavljanje določenih minimalnih pogojev za preživetje.

¹ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-339/98 z dne 21. 1. 1999.

² Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15 in 76/15 – odl. US.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v obrazložitvi odločbe, št. U-I-339/98 z dne 14.10.1998, navedlo: »Namen izvršilnega postopka je, skladno z ustavno zahtevo po učinkovitosti pravice do sodnega varstva, zagotoviti izpolnitev obveznosti, ki praviloma izhaja iz pravomočne sodbe. Glede na namen izvršilnega postopka je torej nujno, da mora zakon, ki to področje ureja, prvenstveno upoštevati interes upnika, da se zagotovi učinkovitost izvršbe in s tem dokončna uresničitev upnikove ustavne pravice do sodnega varstva. Kljub temu pa je potrebno upoštevati, da iz ustavnega načela socialne države (2. člen Ustave RS) ter iz pravice do osebnega dostojanstva in varnosti (34. člen Ustave RS) izhaja, da izvršba za uveljavitev denarne terjatve ni dovoljena na stvareh ali pravicah, ki so nujne za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb dolžnika in oseb, ki jih je po zakonu dolžan preživljati ali opravljanje samostojne dejavnosti, ki je dolžniku glavni vir preživljanja, ob tem pa je pri opravljanju izvršbe potrebno upoštevati osebno dostojanstvo dolžnika. Takšne določbe ZIZ (drugače kot prejšnji Zakon o izvršilnem postopku) sicer izrecno ne vsebuje, vendar pa je potrebno šteti, da gre pri tem za načelo, ki neposredno izhaja iz zgoraj navedenih ustavnih določb. Slednje je predvsem potrebno upoštevati tudi pri ureditvi izvršbe na plačo in druge osebne prejemke, saj ravno ti prejemki človeku v mnogih primerih zagotavljajo socialno varnost. Iz zgoraj navedenega načela, ki izhaja iz zahtev socialne države in pravice do osebnega dostojanstva in varnosti, izhaja, da izvršba na plačo dolžnika ne sme prizadeti v takšni meri, da bi bil ogrožen njegov eksistenčni minimum.«.

Glede na navedeno je upošteva je Zakon o minimalni plači tako v Zakonu o davčnem postopku za davčno izvršbo kot v ZIZ za civilno sodno izvršbo (102. člen) določeno, da je na dolžnikove denarne prejemke, ki se v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, štejejo za dohodek iz delovnega razmerja, ter na odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti mogoče seči:

1. za denarne terjatve, razen za terjatve, navedene v 2. točki tega odstavka, do dveh tretjin prejemkov, na katere se seže z izvršbo, vendar tako, da dolžniku ostane najmanj znesek v višini 76 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči;
2. za terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal, do dveh tretjin prejemkov, na katere se seže z izvršbo, vendar tako, da dolžniku ostane najmanj znesek v višini 50 % minimalne plače, če dolžnik preživlja družinskega člana ali drugo osebo, ki jo mora preživljati po zakonu, pa tudi znesek v višini prejemka, določenega za osebo, ki jo preživlja dolžnik, po merilih, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvene prejemke, za dodelitev denarne socialne pomoči.

Praviloma je tako minimalni znesek, ki mora dolžniku ostati v primeru izvršbe, znesek v višini 76 % minimalne plače, zakon pa zaradi posebne narave nekaterih terjatev (t. i. privilegiranih terjatev iz zgoraj citirane 2. točke) določa, da je možno seči tudi pod ta minimum, natančneje do višine 50 % minimalne plače.

Razlogi za tako ureditev so natančno pojasnjeni v Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ-K)³, ki je dostopen na spletni strani:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7089> (pod rubriko analitični pregled).⁴

³ Zakon je bil sprejet leta 2015 in je objavljen v Uradnem listu RS, št. 54/15.

⁴ Glej uvodno obrazložitev predloga zakona in obrazložitev k 2. členu predloga zakona.

V zvezi s tem dodajamo, da je bila s sprejemom take ureditve uresničena ena izmed zavez na področju »Pravna varnost/država« v Socialnem sporazumu za obdobje 2015–2016, in sicer, da se spremeni ZIZ na način, da z izvršilnim sredstvom ni možno poseči pod minimalno plačo, zmanjšano za davke in prispevke.

Glede na navedeno Ministrstvo za pravosodje ocenjuje, da predlog ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Lep pozdrav.

Miha VERČKO
generalni direktor

Pripravila:
Tina Stergaršek Kavčič, sekretarka